

การพยาบาลผู้ป่วยที่มีภาวะขาดสุรา

มจรุส เทศะบำรุง

กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน

บทคัดย่อ

การดื่มสุราทำให้เกิดปัญหาสำคัญทั้งทางด้านสาธารณสุขและสังคมในประเทศไทย เนื่องจากการดื่มสุราส่งผลต่อสุขภาพของผู้ดื่มโดยตรง เช่น ทำให้เป็นโรคตับ โรคเกี่ยวกับประสาทสมอง มะเร็งของอวัยวะต่างๆ มีภาวะแทรกซ้อนทางจิตเวช นอกจากนี้ยังพบว่า การดื่มสุราทำให้มีปัญหาด้านสัมพันธภาพ การใช้ความรุนแรงในครอบครัว อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นและต่อสังคมตามมา เช่น อุบัติเหตุการจราจร ซึ่งผู้ดื่มสุรายังไม่ตระหนักถึงผลเสียที่เกิดจากการดื่มสุรา และไม่สามารถหยุดดื่มสุราได้ มักจะพบผู้ป่วยที่เสพติดสุราในโรงพยาบาล ซึ่งไม่ได้มาเพื่อเลิกสุราโดยตรง แต่ก็มีโรคทางกายและทางจิตที่เกิดแทรกซ้อนจากการดื่มสุรา หรือจากการได้รับอุบัติเหตุต่างๆทำให้ต้องมาโรงพยาบาล เมื่อผู้ป่วยไม่ได้ดื่มสุราก็เกิดภาวะขาดสุรา ภาวะขาดสุรา (Alcohol withdrawal) จะมีอาการเกิดขึ้นหลังจากหยุดดื่มสุรา หรือลดปริมาณการดื่มลง ผู้ป่วยติดสุรา สุราเรื้อรัง ในสมองมักมีการปรับตัวของระบบตัวรับสารสื่อประสาทต่างๆ เช่น การลดลงของระบบประสาทยับยั้ง และการเพิ่มขึ้นของระบบกระตุ้นประสาท เมื่อผู้ป่วยหยุดสุรากะทันหันระบบต่างๆของสมองจะทำงานเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะระบบประสาท Sympathetic autonomic nervous system เกิดเป็นกลุ่มอาการขาดสุรา อาการขาดสุราที่ตามมาอาจมีอาการรุนแรงถึงขั้นสมองสับสน ภาวะนี้เกิดตามหลังการหยุดดื่มหรือลดปริมาณการดื่ม มักเกิดในวันที่ 2-3 หลังการหยุดดื่ม อาการเป็นอยู่ได้นาน 7-10 วันก่อให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนในการดูแลรักษา จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้จัดทำรายงานการศึกษาผู้ป่วยที่มีกลุ่มอาการเนื่องจากการขาดสุรา โดยผู้ป่วยได้รับการพยาบาลแบบองค์รวม มีการประเมินปัญหา อย่างครอบคลุม ใช้แบบแผนสุขภาพของกอร์ดอน (Gordon) การประเมินอาการขาดสุรา นำมาวางแผนการพยาบาลร่วมกับการใช้นวัตกรรมเพื่อป้องกันและเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อนที่จะเกิดขึ้นจนผ่านพ้นภาวะขาดสุราและมีสภาพร่างกายที่แข็งแรง รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนผู้ป่วยและญาติในการรับรู้ภาวะสุขภาพ การตระหนักถึงโทษของสุรา การเข้ารับการบำบัดเลิกสุรา และได้รับการดูแลรักษาจนกระทั่งจำหน่ายกลับบ้านได้ มีการติดตามการรักษาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันผู้ป่วยมีสุขภาพแข็งแรงดี มารับการตรวจรักษาตามนัดสามารถดูแลตนเองและใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ

จะเห็นได้ว่า บทบาทอิสระของพยาบาลที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะขาดสุรา ไม่ได้มีเพียงแต่การดูแลขณะที่ผู้ป่วยอยู่โรงพยาบาลเท่านั้น การให้ความรู้คำแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้ป่วยในเรื่องที่จำเป็น เช่น ผลกระทบจากการดื่มสุรา การเข้ารับการบำบัดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเสริมพลังอำนาจ ให้ผู้ป่วยมีความมั่นใจว่าตนเองสามารถเลิกสุราและเข้ารับการบำบัดจนหายขาดได้ โดยเน้นครอบครัวให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและให้กำลังใจผู้ป่วยในการเลิกสุรา เพื่อลดภาวะแทรกซ้อน หรือผลกระทบรุนแรงต่างๆที่อาจเกิดขึ้นและที่สำคัญ ยังสามารถลดการกลับเข้ามารักษาซ้ำของโรคเดิมที่รุนแรงขึ้นในโรงพยาบาลได้อีกด้วย

